

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum delectatio perficiat operationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

AD TERTIVM dicendum, quod vsus rationis requirit debitum vsu imaginacionis, & aliarum vi- rum sensitiuarum, quæ vtuntur organo corporali: & ideo ex trãsmutatione corporali vsus rationis im- peditur, impedito actu virtutis imaginatiuæ, & alia- rum sensitiuarum.

ARTICVLVS IIII.

Primum delectatio perficiat operationem.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod delectatio non perficiat operationem. Omnis enim humana operatio ab vsu rationis dependet: sed delectatio impedit vsu rationis, vt dictu est: ergo delectatio non perficit, sed debilitat operatio- nem humanam:

¶ 2. Præter. Nihil est perfectiũ sui ipsius, vel suæ cau- sæ: sed delectatio est operatio, vt dicitur in septimo, & decimo Ethic. ¶ quod oportet, vt intelligatur vel essentialiter, vel causaliter: ergo delectatio non per- ficit operationem.

¶ 3. Præter. Si delectatio perficit operationem, aut per- ficit ipsam sicut finis, aut sicut forma, aut t sicut agēs: sed non sicut finis, quia operationes non quæruntur propter delectationem, sed magis e conuerso, vt su- pra dictum est: * nec iterum per modum efficien- tis, quia magis operatio est causa efficiens delectatio- nis: nec iterum sicut forma: non enim perficit delectatio operationem, vt habitus quidam, secundum Philosophum in decimo Ethicor. * delectatio ergo non perficit operationem.

SED CONTRA est, quod dicitur ibidem, quod delectatio operationem perficit.

RESPON. Dicendum, quod delectatio dupliciter operationem perficit. Vno modo per modum finis, non quidem secundum quod finis dicitur id, propter quod aliquid est, sed secundum quod omne bonum complete superueniens, potest dici finis, & secundum hoc dicit Philosophus in decimo Ethicor. * quod delectatio perficit operationem, sicut quidam superueniens finis, in quantum scilicet super hoc bonum, quod est operatio, superuenit aliud bonum quod est delectatio, quæ importat quietationem appetitus in bono præsupposito. Secundo modo, ex parte causæ agentis, non quidem directe: quia Philosophus dicit in decimo Ethicor. * quod perficit operationem delectatio, non sicut medicus sanum, sed sicut sanitas: indirecte autem, in quantum scilicet agens, quia delectatur in sua actione, vehe- mentius attendit ad ipsam, & diligentius eam operatur, & secundum hoc dicitur in decimo Ethicor. * quod delectationes adaugent proprias operationes, & impediunt extraneas.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod non omnis delectatio impedit actum rationis, sed delectatio corporalis, quæ non consequitur actum rationis, sed actum concupiscibilis, qui per delectationem augetur: delectatio autem, quæ consequitur actum ratio- nis, fortificat rationis vsu.

AD SECUNDVM dicendum, quod sicut dicitur in secundo Physic. * contingit quod duo sibi in- uicem sunt causa, ita quod vnum sit causa efficiens, & aliud causa finalis alterius: & per hunc modum operatio causat delectationem sicut causa efficiens: delectatio autem perficit operationem per modum finis, vt dictum est. *

AD TERTIVM patet responsio ex dictis.

QVAESTIO XXXIII.

De bonitate, & malitia delectationum, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de bonitate, & malitia delectationum.

ET CIRCA hoc quæ- runtur quatuor.

¶ Primo, Vtrum omnis delectatio sit mala.

¶ Secundo, Dato quod non, vtrum omnis delectatio sit bona.

¶ Tercio, Vtrum aliqua delectatio sit optima.

¶ Quarto, Vtrum delectatio sit mensura, vel regula, secundum quam iudicetur bonum, vel malum in moralibus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum omnis delectatio sit mala.

AD PRIMVM sic proceditur.

Videtur, quod omnis delectatio sit mala. Illud enim quod corrumpit prudentiam, & impedit rationis vsu, videtur esse secundum se malum: quia bonum hominis est secundum rationem esse, vt Dionysius dicit in quarto cap. de diu. nomi. * sed delectatio corrumpit prudentiam, & impedit rationis vsu: & tanto magis, quãto delectationes sunt maiores: vnde in delectationibus venereis, quæ sunt maximæ, impossibile est aliquid intelligere, vt dicitur in 7. Ethic. ¶ Et Hiero. etiam dicit super Math. * quod illo tempore, quo conjugales actus geruntur, præsentia Sancti Spiritus non dabitur, etiã si propheta videatur esse, qui officio generationis obsequitur: ergo delectatio est secundum se malum: ergo omnis delectatio mala.

¶ 2. Præter. Illud quod fugit virtuosus, & prosequitur aliquis deficiens a virtute, videtur esse secundum se malum & fugiendum: quia, vt dicitur in 10. Ethic. ¶ Virtuosus est quasi mensura, & regula humanorum actuum. Et Apostolus dicit 1. ad Corinth. 2. Spiritua- lis iudicat omnia: sed pueri & bestia, in quibus non est virtus, prosequuntur delectationes: fugit autem eas temperatus: ergo delectationes secundum se sunt malæ, & fugiendæ.

¶ 3. Præter. Virtus & ars sunt circa difficile, & bonu, vt dicitur in 2. Ethic. * sed nulla ars ordinata est ad delectationem: ergo delectatio non est aliquid bonum.

SED CONTRA est, quod in psal. 36. dicitur: Delectare in Dño: cum igitur ad nihil mali authoritas diuina inducat, videtur quod non omnis delectatio sit mala.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur in decimo Ethic. * aliqui posuerunt omnes delectationes esse malas, cuius ratio videtur fuisse: quia intentionem suam referebant ad solas delectationes sensibiles & corporales, quæ sunt magis manifestæ. Nam & in cæteris intelligibilia a sensibilibus antiqui Philoso- phi non distinguebant, nec intellectum a sensu, vt dicitur in lib. de Ani. * Delectationes autem corpo- rales arbitrabantur dicendum omnes esse malas, ut sic homines, qui ad delectationes immoderatas sunt proni, a delectationibus se retrahentes, ad medium virtutis perueniant. Sed hæc existimatio non fuit con- ueniens: cum enim nullus possit viuere sine aliqua

Prima Secundæ S. Thomæ.

¶ Super quæst. trigefimam quartam.

MISSA quæstio- ne trigefimater- tia, circa quæstionem trigefimam quartã ad uerte, quod author post tractatum de bo- nitate & malitia pas- sionum in communi, examinare vo- lens bonitatem & ma- litiam passionum in speciali, circa duas tantum passionem, sci- licet delectationem, & tristitiam, quæ- stiones mouet singul- latim de bonitate & malitia. & ratio est: quia ad istas termi- nantur omnes a- liæ passionem, & ab eis quo- dammodo regulan- tur, vt infra habe- tur.

¶ Super

4. di. 39. q. 3. ar. 4. q. 3. co. Et uerit. q. 35. ar. 4. Et 10. Ethic. lc. 1. a. 3. & 4. ¶ par. 4. non remote a fi.

Cap. 11. non procul a fin. Hier. in ep. de monogamia a med. tom. 1.

Ca. 5. paulo ante finem tom. 5.

Cap. 3. non multum ante finem tom. 5.

Ca. 2. & 3. 10 mo 5.

Lib. 2. text. 150. to. 2.

Inf. q. 34. ar. 4. ad certifi. & q. 40. art. 8. cor. Et 4. di. 17. q. 1. ad 3. Et uerit. q. 35. ar. 4. cor. & ad 2. 2. ar. præced. Inq. 7. Ethic. 10. c. 6. & 3. & 4. tom. 5.

art. præced.

Li. 10. Ethic. 4. post med. illius to. 5.

Li. 10. Ethic. 4. post med. illius to. 5.

Med. 11. & c. uincit.

Li. 10. Ethic. 3. par. ante med. to. 5.

Tex. 10. to. 5.

In corp. ar.